

NORSK FORENING FOR FARTØYVERN
Øvre Slottsgate 2B
0157 OSLO

Vedtak om omgjøring av delvis avslag på søknad om momskompensasjon for 2022 - NORSK FORENING FOR FARTØYVERN org.nr. 956 906 746

Lotteri- og stiftelsestilsynet viser til klagen deres fra 16. januar 2024 på delvis avslag på søknad om kompensasjon for kostnader til merverdiavgift for 2022.

Klagefristen var etter forespørsel fra dere utsatt til 24. januar 2024, så klagen er rettidig.

Vi har vurdert saken på nytt og fattet vedtak om å omgjøre vedtaket vårt. Omgjøringsvedtaket vil innebære at NORSK FORENING FOR FARTØYVERN får momskompensasjon for 2022 i samsvar med søknaden 30. august 2023.

1. Bakgrunn

NORSK FORENING FOR FARTØYVERN søkte 30. august 2023 om kompensasjon for kostnader til merverdiavgift for regnskapsåret 2022 for seg selv som sentralledd og på vegne av sine underledd. Organisasjonen søkte om å få kompensert totalt 3 341 297 kroner etter forenklet modell.

Lotteri- og stiftelsestilsynet avslo søknaden delvis i vedtak 20. desember 2023. NORSK FORENING FOR FARTØYVERN fikk tildelt 937 017 kroner i momskompensasjon. Det innebar en avkortning på 2 404 280 kroner.

Vi begrunnet avkortningen med at flere av underleddenes virksomhet ble ansett for å være ivaretagelse av kulturminne, og at ivaretagelse av kulturminner er en virksomhet som *kommer offentlige oppgaver til gode* (forskrift om merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner § 3 tredje ledd bokstav f).

NORSK FORENING FOR FARTØYVERN har klaget på det delvise avslaget. I tillegg har vi mottatt et brev fra Kulturvernforbudet datert 12. januar 2024 som vi behandler som et støtteskriv til klagen.

2. Regelverk

Behandlingen av klagen har skjedd i tråd med forskrift om merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner, som trådte i kraft 1. januar 2019. Denne fastslår blant annet at det ikke gis kompensasjon for merverdiavgiftskostnader til virksomhet som *kommer offentlige oppgaver til gode* (§ 3 tredje ledd bokstav f).

3. Klagens innhold

NORSK FORENING FOR FARTØYVERN anfører i klagen oppsummert følgende:

- Vedtaket baserer seg på misforståelser og uriktig tolkning av forskrift om merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner og kulturminneloven. I tillegg overses nasjonale følger for frivillighetspolitikken.
- Lotteritilsynet tolker regelverket annerledes enn Lotterinemnda.
- Begrepet *nasjonalt ansvar* i kulturminneloven er ikke det samme som *offentlige oppgaver* i momsforskriften.
- Frivillig innsats er ikke en offentlig oppgave, og i tillegg jobber organisasjonens frivillige ikke *for* vern, men *med* vern.
- Kulturminnelovens henvisning til det nasjonale ansvaret må tolkes i samsvar med forarbeidene, der det er presisert at alle, både det offentlige, enkeltpersoner og frivilligheten, har et felles ansvar (Ot.prp. nr. 51 (1991-1992)).
- Den frivillige innsatsen for flytende kulturminner er ikke et arbeid som direkte kommer offentlige oppgaver til gode etter momsforskriftens § 3 tredje ledd bokstav f. Det offentlige ansvaret etter kulturminneloven er primært knyttet til fredning av fartøy, mens private eiere har ansvaret for vedlikehold og drift innenfor disse rammene.
- Riksantikvaren uttrykker i sin frivillighetsstrategi blant annet at *frivillig sektor ikke skal være en erstatning for offentlig virksomhet eller utføre oppgaver som offentlig sektor har et primæransvar for* samt at frivilligheten er *uavhengig i kraft av å være frivillig og ikke en del av den offentlige forvaltningen*.
- *Offentlige oppgaver* etter forskriftens § 3 tredje ledd bokstav f bør tolkes som statens lovbestemte oppgaver. Å omfatte oppgaver som staten har et delansvar for vil være en utvidende og urimelig tolkning. Det vil dessuten ramme alle frivillige organisasjoner og være i strid med forskriftens formål om å fremme frivillig aktivitet.
- Lotterinemndas sak 2023/995, som gjelder pengespilloven, inneholder uttalelser som er overførbare til momskompensasjon.
- NORSK FORENING FOR FARTØYVERN har som formål å ivareta kulturminner, men det er bare en liten del av organisasjonens formålsparagraf. Formålsparagrafen er sitert i klagen.
- Lotteritilsynet skiller ikke mellom fredet fartøy og vernet fartøy, og det mangler definisjon av *kulturminne* i vedtaket.
- Fartøy som ikke er registrert som fredet eller vernet har fått momskompensasjon, men alle har rett til å definere sitt eget kulturminne, jf. Faro-konvensjonen. Lotteritilsynet bes gi tilbakemelding på hva som defineres som et kulturminne.
- Det er underlig at Lotteritilsynet har brukt organisasjonens hjemmeside for å innhente informasjon og ikke den offentlige Askeladden/Kulturminnesøk. Organisasjonen kan ikke garantere for riktigheten av informasjonen på hjemmesiden, for det er fartøyeier selv som må melde inn endringer om fartøyet.
- I norsk kulturmiljøpolitikk er det ikke et offentlig ansvar å kompensere alle kostnader knyttet til restaurering og vedlikehold av kulturminner. Det finnes tilskuddsordninger der fartøyeiere kan søke om tilskudd, men dette gir ikke grunnlag for å ekskludere en organisasjon fra å motta momskompensasjon. Klima- og miljødepartementet gir i brev til Riksantikvaren 9. april 2019 uttrykk for dette. Brevet er vedlagt klagen.

Postadresse

Lotteri- og stiftelsestilsynet
Postboks 800
6805 Førde

Kontoradresse

Storehagen 1 B
6800 Førde

Telefon

57 82 80 00

Organisasjonsnummer

982 391 490

E-Post

postmottak@lottstift.no

- I de nasjonale føringene omkring frivillighetspolitikken sier Riksantikvaren i sin frivillighetsstrategi om Meld. St 10 (2018-2019) at denne peker på innsatsen frivillige gjør innen kuturmiljøvern, og at denne bidrar til å sikre den felles kulturarven vår. Staten skal støtte opp om frivillig sektor gjennom *tilskot, enkel og gjennomsliktig tilskotsforvaltning og ein heilskapleg, føreseieleg og koordinert politikk. Det er eit mål for staten å leggje til rette for ein aktiv og berekraftig frivillig sektor som held ved lag og aukar innsatsen og aktiviteten sin* . Videre sier Riksantikvaren at *det er et mål å videreutvikle samarbeidet med de frivillige organisasjonene*, noe som står i kontrast til Lotteritilsynets vedtak.

Brevet fra Kulturvernforbundet datert 12. januar 2024 gir oppsummert uttrykk for følgende:

- Flere av Kulturvernforbundets medlemsorganisasjoner har fått delvis avslag på sine søknader om momskompensasjon for 2022. I tillegg har flere eierstiftelser og foreninger drevet av frivillige fått lignende avslag.
- Lotteritilsynets vedtak om slike avslag er feil, fordi drift, vedlikehold og utbedring av alle typer kulturminner er eiers ansvar, uavhengig av om kulturminnet er fredet eller listeført verneverdig. Det gjelder også kulturminner som frivillige organisasjoner eier og driver i sin ideelle virksomhet.
- Kulturminneloven gir ingen økonomiske rettigheter til eiere eller brukere av fredede kulturminner (med unntak for antikvarisk istandsettelse). Dette er utelukkende eiers /leietakers økonomiske risiko.
- Det er heller rett til skattefritak eller fritak for merverdiavgift som gjelder fredete kulturminner (unntatt en mulighet til å søke om fritak fra eiendomsskatt for bygninger av historisk verdi etter eiendomsskatteloven).
- Det frivillige gjør en enorm innsats for å ta vare på kulturminner og det legges ned en dugnadsinnsats verdt milliarder av kroner.
- Ordningen med momskompensasjon er en av bærebjelkene for å støtte det frivillige kulturvernet.
- Det frivillige kulturvernet utfører ikke offentlige oppgaver eller kommer som en erstatning for slike. Det er ikke et arbeid som direkte kommer offentlige oppgaver til gode etter forskriftens § 3 tredje ledd bokstav f, jf. kulturminneloven § 1.
- De frivillige organisasjonene jobber *med* vedlikehold og formidling og ikke *for* vern av kulturminner. Det er Riksantikvaren som har verne- og fredningsmyndighet og som utøver de formelle verne- og fredningsoppgavene.
- Forarbeidene til kulturminneloven presiserer at kulturminnevern ikke er en statlig oppgave som sådan, men et felles ansvar: *"Bestemmelsen gjør det videre klart at kulturminner og kuturmiljøer er nasjonale verdier som alle, både statlige, regionale og lokale myndigheter samt enkeltpersoner, har et ansvar for"* (Ot.prp. nr. 51 (1991-1992) om lov om endringer i lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner).
- Riksantikvaren presiserer i sin frivillighetsstrategi for 2022 at frivillig sektor er uavhengig i kraft av å være frivillig og ikke en erstatning for offentlig virksomhet.
- Lotteritilsynets vedtak er ikke konsekvente; enkelte fredede fartøy har fått innvilget momskompensasjon, mens veldig mange har fått avslag uten at det er gjort rede for hvorfor det er gjort forskjell.
- Det er uklart hvordan Lotteritilsynet har innhentet informasjon om vernestatus på fartøyer.

Postadresse

Lotteri- og stiftelsestilsynet
Postboks 800
6805 Førde

Kontoradresse

Storehagen 1 B
6800 Førde

Telefon

57 82 80 00

Organisasjonsnummer

982 391 490

E-Post

postmottak@lottstift.no

- Vernestatus på fartøyer har ikke betydning for retten til momskompensasjon.
- Lotteritilsynets vedtak bygger på feil rettsanvendelse og er ugyldige. Flere av vedtakene synes også å være ugyldige på grunn av mangelfull saksbehandling, urimelig forskjellsbehandling og vilkårlig skjønnsutøvelse.

4. Vår vurdering

Etter en ny vurdering har vi kommet til at frivillig arbeid med vern av kulturminner ikke på generell basis kan anses for å komme *offentlige oppgaver til gode*, jf. forskrift om merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner § 3 tredje ledd bokstav f. Det betyr at slik virksomhet ikke generelt er avskåret fra å motta momskompensasjon.

Vi bemerker at det i enkelte tilfeller kan være konkrete holdepunkter for at virksomhet av denne typen omfattes av unntaket, men vi kan ikke se at det foreligger slike i denne saken.

NORSK FORENING FOR FARTØYVERN har anført at unntaket i forskriften § 3 tredje ledd bokstav f, *offentlige oppgaver til gode*, bør tolkes slik at bare statens lovbestemte oppgaver er omfattet. Vi kan ikke se at det er grunnlag for en slik fortolkning. Dette har imidlertid ikke betydning for vedtaket vårt i denne konkrete saken.

5. Vedtak

På bakgrunn av ovennevnte har Lotteri- og stiftelsestilsynet fattet følgende vedtak:

Vedtak 20. desember 2023 omgjøres. NORSK FORENING FOR FARTØYVERN tildeles hermed 2 404 280 kroner i kompensasjon for merverdiavgiftskostnader i 2022, som kommer i tillegg til det allerede utbetalte beløpet på 937 017 kroner.

Beløpet utbetales til kontonummer 9365 10 43717. Det skal fordeles slik på underleddene:

- LS 21 SKUDENES (925 421 723): 9 887 kroner
- M/K ANDHOLMEN (979 205 805): 96 161 kroner
- NORDHORDLAND VETERANBÅTLAG (983 395 430): 183 502 kroner
- BRANNSPRØYTAS VENNER STIFTELSEN (979 735 529): 8 269 kroner
- CHRISTIANES VENNER (993 766 267): 30 540 kroner
- FORENINGEN SKREIEN (924 624 671): 11 176 kroner
- FORENINGEN FULLRIGGEREN NAJADEN (920 866 921): 17 985 kroner
- GLIMTS VENNER (994 820 710): 13 202 kroner
- SKOGØYS VENNER (896 743 902): 34 183 kroner
- STIFTELSEN D/S ENGBRET SOOT (979 433 808): 133 333 kroner
- STIFTELSEN D/S HVALER (993 495 751): 150 708 kroner
- STIFTELSEN D/S PELLE (991 846 360): 138 743 kroner
- STIFTELSEN FREMAD II (992 874 864): 165 433 kroner
- STIFTELSEN MS HAMEN EX DS TANDIK (985 583 978): 53 802 kroner
- STIFTELSEN HAUGESJØEN (951 414 700): 67 278 kroner
- STIFTELSEN VETERANSKIBET ROGALAND (986 136 800): 349 498 kroner

---

Postadresse	Kontoradresse	Telefon	Organisasjonsnummer
Lotteri- og stiftelsestilsynet Postboks 800 6805 Førde	Storehagen 1 B 6800 Førde	57 82 80 00	982 391 490 E-Post postmottak@lottstift.no

- SØRHAVN DRIFT (917 507 996): 9 536 kroner
- VENNEFORENINGEN FOR MS BRANDBU (913 666 437): 10 317 kroner
- VETERANBÅTLAG ATLØY (912 288 536): 160 911 kroner
- VETERANBÅTLAGET SJØDAMPSPRØITE 1 (925 908 975): 89 334 kroner
- VETERANSKIBSLAGET STAVENES (992 112 611): 183 250 kroner
- VETERANSKIPSLAGET FJORDABÅTEN (980 874 737): 362 907 kroner
- VULCANUS TAUBÅTKOMPANI (994 872 486): 26 324 kroner
- STIFTELSEN GAMLE HELGELAND (918 985 506): 30 184 kroner
- FORENINGEN SEILKUTTER BOY LESLIE (956 206 715): 52 373 kroner
- SALTEN VETERANBÅTLAG (993 245 550): 15 444 kroner

Betalingen skal utføres innen tre uker.

Enkelte øvrige vilkår og betingelser for utbetalingen fremgår av vårt vedtaksbrev 20. desember 2023, som gjelder for dette vedtaket så langt de passer.

7. Klagerett

Dere kan klage på vedtaket. Send i så fall klagen til Lotteri- og stiftelsestilsynet innen tre uker etter mottak av dette brevet, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29.

8. Mer informasjon

Dere finner forskriften og ytterligere informasjon om ordningen på hjemmesiden vår: www.lottstift.no.

Med hilsen

Stine B. Rørvik
seniorrådgiver jurist

Henriette Holmelid Eikeset
rådgiver jurist

Dokumentet er godkjent elektronisk.